

SMALL MAMMALS OF THE NORTHERN PART OF THE KOZIENICE FOREST BASED ON THE ANALYSIS OF THE TAWNY OWL *STRIX ALUCO* DIET

Summary

The analysis of the composition of the Tawny Owl pellets collected at a study site (Stary Chinów, 51°37'N, 21°28'E) in the northern part of the Kozienice Forest in 2019-2021 documented 18 species of small mammals. They represented three orders: Soricomorpha (4), Chiroptera (3), and Rodentia (11). The community of small mammals in the study area was relatively rich. The most frequently noted species were: *Sorex araneus*, *Clethrionomys glareolus*, *Microtus agrestis* and *Apodemus flavicollis*. The populations of rodents of the family Gliridae (*Muscardinus avellanarius*, *Glis glis*) and *Microtus agrestis* living on the study site are relatively abundant as compared to other areas of central Poland.

Keywords: Mammalia, species composition, owl pellets, woodland, *Glis glis*, central Poland.

Received – June 2021, accepted – October 2021

Grzegorz Lesiński

NOWE STANOWISKO ZĘBIEŁKA KARLICZKA *CROCIDURA SUAVEOLENS* W STAROMIEŚCIU (WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE) NA GRANICY ZASIĘGU

Analiza materiału wypluwek płomykówki *Tyto alba*, zebranych w dniu 30 VIII 2009 roku w kościele w Staromieście (gmina Lelów, województwo śląskie, 50,67°N, 19,61°E) wykazała obecność pięciu osobników zębiełka karliczka *Crocidura suaveolens* wśród 472 ofiar kręgowych sowy (udział 1,1%). Gatunek oznaczono na podstawie wymiarów żuchwy oraz szerokości czaszki na wyrostkach zapanewkowych. Wielkość żuchw (tab.) jednoznacznie wskazuje na zębiełka karliczka i wyklucza zębiełka białawego *Crocidura leucodon* (Ruprecht 1971, Pucek 1984), którego stanowiska są znane w odległości ok. 70 km na wschód od Staromieścia (Pucek i Michalak 1983). Za pomocą suwmiarki wykonano pomiar szerokości czaszki na wyrostkach zapanewkowych (5,5 mm), który mieści się w zakresie opisanym dla zębiełka karliczka – 5,2-6,2 mm, w porównaniu z wymiarami dla zębiełka białawego – 5,9-7,0 mm (Michalak 1989).

Przez Polskę przebiega północna granica zasięgu zębiełka karliczka w Europie (Palomo *et al.* 2016). Stanowisko w Staromieście wyznacza aktualnie znaną granicę jego zwartego zasięgu w tej części kraju. Najbliżej położone dotychczas podawane stanowiska zębiełka karliczka znajdują się w miejscowościach: Goleniowy i Obiechów

– odległość ok. 20 km na południowy-wschód (Pucek i Michalak 1983), Pilica – ok. 25 km na południe i Niegowonice – ok. 35 km na południowy-zachód (Cichocki *et al.* 2014). W północnej części województwa śląskiego i w południowej części województwa łódzkiego rozmieszczenie zębiewka karliczka wymaga dalszych badań. Pomiędzy stanowiskami w rejonie Kalisza a stanowiskami w rejonie Wyżyny Kieleckiej na znacznym terenie nie stwierdzono jeszcze obecności tego gatunku (Cichocki *et al.* 2014).

Tab. Wybrane wymiary lewych żuchw (mm) pięciu osobników zębiewka karliczka *Crocidura suaveolens* stwierdzonych w Staromieście

Table. Selected measurements of left mandibles (mm) of five individuals of the Lesser White-toothed Shrew in Staromieście. (1) – Measurement, (2) – Individual, (3) – Mean, (4) – Mandible length, (5) – Mandibular ramus height

| Wymiar (1) | Osobnik (2) | | | | | Średnia (3) |
|----------------------------|-------------|-----|-----|-----|-----|-------------|
| | I | II | III | IV | V | |
| Długość żuchwy (4) | 8,7 | 8,7 | 8,4 | 8,5 | 8,7 | 8,6 |
| Wysokość gałęzi żuchwy (5) | 3,7 | 3,8 | 3,8 | 3,8 | 3,7 | 3,8 |

Autor dziękuje Agnieszce Wiewiórcze za zebranie materiału do badań.

Literatura

- Cichocki J., Kościelska A., Piłacińska B., Kowalski M., Ważna A., Dobosz R., Nowakowski K., Lesiński G., Gabryś G. 2014. Occurrence of lesser white-toothed shrew *Crocidura suaveolens* (Pallas, 1811) in Poland. *Acta Biologica* 21: 149-168.
- Michalak I. 1989. Kryteria identyfikacji gatunkowej zębiewków fauny krajowej. *Przegląd Zoologiczny* 33: 291-303.
- Palomo L., Kryštufek B., Amori G., Hutterer R. 2016. *Crocidura suaveolens*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016. e.T29656A22296429. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-2.RLTS.T29656A22296429.en>.
- Pucek Z. 1984. Rząd: owadożerne – *Insectivora*. W: Pucek Z. (red.). Klucz do oznaczania ssaków Polski. PWN, Warszawa. s. 48-85.
- Pucek Z., Michalak I. 1983. *Crocidura suaveolens* (Pallas, 1811). W: Pucek Z., Raczyński J. (red.). Atlas rozmieszczenia ssaków w Polsce. PWN, Warszawa s. 61-62.
- Ruprecht A. L. 1971. Taxonomic value of mandible measurements in *Soricidae* (*Insectivora*). *Acta Theriologica* 16: 341-357.

Adres autora:

Instytut Nauk o Zwierzętach, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, ul. Ciszewskiego 8, 02-787 Warszawa, e-mail: glesinski@wp.pl

NEW LOCALITY OF *CROCIDURA SUAVEOLENS* IN STAROMIEŚCIE (ŚLĄSKIE VOIVODESHIP) ON THE BORDER OF THE SPECIES RANGE**Summary**

Five individuals of the Lesser White-toothed Shrew *Crocidura suaveolens* were found in the pellets of the Barn Owl *Tyto alba* in Staromieście (śląskie voivodeship, 50.67°N, 19.61°E). This material was collected on 30 August 2009 and contained 472 vertebrate prey items. This new locality determines the northern border of the Lesser White-toothed Shrew range in Poland.

Keywords: small mammals, Soricomorpha, distribution, owl diet, Poland.

Received – October 2021, accepted – November 2021

Jan Cichocki, Radosław Jaros, Wojciech Stephan,
Grzegorz Wojtaszyn, Anna Bator-Kocoł

ZIMOWANIE GACKA SZAREGO *PLECOTUS AUSTRIACUS* (FISCHER, 1829) W REZERWACIE PRZYRODY „NIETOPEREK”

W trakcie badań przeprowadzonych w dniu 3 II 2017 w rezerwacie „Nietoperek” zaobserwowano jednego osobnika gacka szarego *Plecotus austriacus*, hibernującego pojedynczo na ścianie w korytarzu między Główną Drogą Ruchu, a obiektem bojowym (Pzw 732) (fot.). Kolejna obserwacja miała miejsce 9 II 2019 r. Stwierdzono wówczas dwa osobniki, hibernujące pojedynczo w niewielkiej odległości od głównego wejścia do Pętli Boryszyńskiej. Nietoperze zostały oznaczone bez ich chwytania i wybudzania.

Rezerwat przyrody „Nietoperek” jest największym zimowiskiem nietoperzy w środkowej Europie. Rokrocznie z obszaru Niemiec i Polski przylatuje do rezerwatu na zimowisko od 36 do ponad 38,5 tys. nietoperzy (Bator-Kocoł i Cichocki 2020). W rezerwacie stwierdzono regularne zimowanie dziewięciu gatunków nietoperzy: nocka dużego *Myotis myotis*, nocka rudego *M. daubentonii*, nocka Natterera *M. nattereri*, nocka łydkowłosego *M. dasycneme*, nocka Bechsteina *M. bechsteinii*, nocka Brandta *M. brandtii*, gacka brunatnego *Plecotus auritus*, mopka zachodniego *Barbastella barbastellus*, mrocza późnego *Eptesicus serotinus* oraz nieoznaczone osobniki z grupy *M. mystacinus* complex. Najprawdopodobniej większość obserwowanych nietoperzy z grupy *Myotis mystacinus* complex